

GLAS

SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE

LETO (año) XLVIII št. 3-4

EL VOCERO DE LA ACCION CULTURAL ESLOVENA

avgust-december 2001

KULTURA IN NARODNOST

.....Vsako kulturo določajo na eni strani nekatere stalne in trajne prvine, na drugi strani pa tiste, ki so dinamične in naključne.Kulture se večinoma razvijajo na določenih ozemljih, kjer se izvirno in neponovljivo prepletajo zemljepisne, zgodovinske in narodnostne prvine. Ta »posebnost« vsake kulture se bolj ali manj izrazito kaže na ljudeh, ki so njeni nosilci, in sicer v okviru nenehne dinamike vplivov, ki so jim posamezniki izpostavljeni, ter prispevkov, ki jih le-ti v skladu s svojimi sposobnostmi in nadarjenostjo dajejo svoji kulturi. Biti človek nujno pomeni bivati v neki kulturi. Vsako osebo določa kultura, ki jo ta oseba vdihava preko vzgoje in najrazličnejših vplivov iz okolja in tudi prek temeljnega razmerja do ozemlja, na katerem živi. V vsem tem ni nikakršnega determinizma, ampak trajna dialektika med silo vplivanja in dinamiko svobode.

.....Sprejemanje lastne kulture kot oblikujoče prvine osebnosti, zlasti v prvi dobi odrasčanja, je stvar splošnega izkustva in ima velikanski pomen. Brez tega ukoreninjenja v določen humanus bi človek utegnil biti že v nežni mladosti izpostavljen preobilju nasprotujočih si vplivov, kar bi oviralo njegov mirni in uravnovešeni razvoj. Na osnovi tega temeljnega odnosa do lastnih »izvirov« na družinski, ozemeljski, družbeni in kulturni ravni se v človeku razvije domovinski čut (čut za »domovino«) in kultura dobiva – nekje bolj, nekje manj – »narodni« obraz.

.....Gre za naravno dogajanje, pri katerem se prepletajo sociološke in psihološke prvine, kar ima običajno pozitivne in konstruktivne učinke. Zato je ljubezen do domovine vrednota, ki jo je treba gojiti, vendar brez ozkosrčnosti. To pomeni, da moramo hkrati ljubiti tudi celotno človeško družino. Izogibati se je treba tistim patološkim pojavom, pri katerih čut pripadnosti dobi značaj samopoveličevanja in izključevanja drugačnosti ter se razvija v nacionalistične, rasistične in do tujcev sovražne (ksenofobične) izrazne oblike...

(Odlomek iz papeževe poslanice
»Dialog med kulturami – za civilizacijo ljubezni
in miru«, ki je bila glavna tema predavanja
dr. Mirka Gogale dne 6. oktobra 2001
na kulturnem večeru SKA v Buenos Airesu.)

OB KONCU LETA 2001

Ob navedbi te letnice nehote prihaja na misel film "2001, odiseja v vesolju". Kot vsa Argentina, tudi slovenska skupnost v Argentini letos znova trpi eno izmed tolikernih neugodnih doživljajev svoje odiseje, ki gre že v 54. leto. Morda ima kdo občutek, kot da (samo zaradi svojih voditeljev?) naša "mačehovska" domovina plove izgubljena ali niha nekje v vesolju. Pa vendar moramo zatrditi: doživeli smo tudi veliko lepih, plodovitih dob. Prepričano zaupamo, da jih bomo še.

Za slovensko skupnost v Argentini je bil letos pomemben dogodek izid knjige dr. Zvoneta Žigona "Iz spomina v prihodnost – Slovenska politična emigracija v Argentini". Delo je nastalo na podlagi disertacije za doktorat iz politologije. Mogli bi reči tudi, da gre za družboslovno (sociološko) razpravo.

Resne družboslovne razprave se ne morejo omejevati samo na družbene skupnosti v določenem zgodovinskem trenutku. Za pravilen popis je nujno potrebna tudi zgodovinska osvetlitev, še bolj pa za pravilno razlago.

Žal tudi Slovenci za zgodovino kot znanost uporabljamo isti izraz kot za preteklost. Morali bi bolje razlikovati med zgodovino, zgodovinopisjem in zgodovinoslovjem. Toda upravičeno se dvomi o možnosti zgodovinopisja, to se pravi, o nepristanskem popisu zgodovine. Po drugi strani pa je vsako "-slovje" izpostavljeno nevarnosti, da se popis in presojanje zgodovine podredi ideološkim vidikom.

V Žigonovem delu je zgodovinski popis pomemben, ni pa najvažnejši. Če bi v razpravi šlo samo za zgodovino (ali zgodovinski popis), bi to pomenilo skoraj isto kot to, da je skupnost zgolj zadeva zgodovine. Torej nekaj, kar je bilo; česar danes ni več; kar danes ne pomeni (skoraj) nič. Ker pa gre za poskus družboslovne razlage skupnosti, čeprav z nujno zgodovinsko podlago, to pomeni, da skupnost še more biti predmet družboslovnega raziskovanja. Z drugo besedo: da še obstoja; da še živi in deluje.

Drug pomemben dogodek je bil obisk mag. Rozine Švent. Prišla je z namenom, da v nekaj tednih poda

glavna navodila in napotke za začetek skupnega arhiva vseh slovenskih naseljencev Argentini, katerega sedež naj bi bil v Slovenski hiši. Verjetno finančne zahteve, povezane s celotno izvedbo takega načrta, presegajo sedanja zmogljivost skupnosti. Toda hitro se krajša čas za to, da bi se tak načrt sploh še mogel izvesti. Zato je bilo nujno potrebno začeti. Upajmo, da bo ta težavna naloga kmalu tudi dokončana.

Z ustanovitvijo skupnega arhiva slovenskih naseljencev v Argentini (imenujmo ga na kratko z začetnicami: SASNA) se je podrla še ena izmed mejá med "starimi" in "novimi". Na nek način pa se je tudi nehalo razpravljanje, povezano celo z nraavnimi ali vsaj čustvenimi prvimi: ali naj bi se vse to gradivo poslalo v domo-

vino, ali pa naj bi ostalo razpršeno – navsezadnje izgubljeno - v lasti oz. posesti nekaterih že izginulih ali umirajočih ustanov oz. posameznikov in njih morda že popolnoma poargentinjjenih potomcev. Tako ustanove kot njihovi predstavniki v prejšnjih letih verjetno niso dajali zadostnega pomena temu gradivu. To je bil eden izmed vzrokov, da niti prizadete ustanove niso vedele, kje je, ali kam je izginil njihov lastni arhiv, do katerega imajo prvenstveno, če ne izključno pravico. Tako se je tudi zgodilo, da je marsikaj bilo poslano ali odpeljano v domovino, ne da bi tu kdo sestavil spisek odposlanega, obenem s podatki, kam je bilo poslano.

Predsednik SKA, arh. Marijan Eiletz, je pred kratkim opisal težave z izdajanjem *Meddobja*. Omenil je tudi možnost, da bi revija sčasoma imela več piscev kakor bralcev (oz. naročnikov). Vsemu videzu nakljub pa je to vendarle dobro znamenje!

Zaradi pomanjkanja naročnikov je prenehalo že številno kulturnih in drugačnih revij. Pretežna večina je skušala obstati vsaj malo dalj časa kakor pa njihova denarna zaslomba s članarino. In to navadno na dvoje načinov: s trgovsko propagando ali z mecenstvom. To dejstvo ni svojsko samo Slovincem, še manj samo slovenskim izseljenskim skupnostim kjerkoli po svetu, vključno argentinski.

V primeru slovenske skupnosti v Argentini pa je važen odgovor na nekatera vprašanja. Npr.: ali ni res, da niso vsi prebirali vsega tistega, na kar so bili naročeni? ali ni res, da – iz kakršnegakoli razloga že – dolga leta precej naročnikov ni imelo nekak mecenški značaj? V primeru, da bi bil odgovor na ta vprašanja pritrdilen, se ne bi smeli čuditi, če je danes manj naročnikov in manj bralcev.

Toda pri vsem tem je najbolj pomembno dejstvo to, da ne gre za pomanjkanje piscev. Ali drugače povedano: da **ne manjka (še) kulturnih ustvarjevalcev!** To je neprimerno bolj pomembno kakor upad naročnikov. Mecenstvo more nadomestiti naročnike, ne more pa nadomestiti ustvarjalcev. Če k temu dodamo še neko mero iznajdljivosti, s katero bi si mogli pridobiti mecenov in četudi občasnih, a drugačnih sodelavcev, denimo upravnih, bi prihodnost ne bila tako temna.

Spet nov nagib za zaupanje v letu, ki se bliža, in še za naslednja leta.

Jubileji

ZORKO SIMČIČ - 80 letnik

15. novembra 2001 se je naš prijatelj in zvesti sodelavec Zorko v krogu svoje družine zahvalil Bogu in Brezjanski Brezmadežni za vse, kar mu je bilo dano, in za vse, kar je sam mogel dati drugim skozi vseh osemdeset let svojega življenja.

Ne bi pretiravali, če bi rekli, da je od vseh naših kulturnikov, ki so prekoračili

to obletnico, Zorko Simčič najbolj mladostno razpoložen. Kljub nekaterim zdravstvenim težavam (le kdo jih nima?) je Zorko poln energije, ki je bila zanj tako značilna lastnost. Pri Slovenski kulturni akciji je bil od njene ustanovitve naprej pravi motor in združevalni element, ki je prekipeval v prijateljstvu, optimizmu in toleranci, vse v pravem »nagonu do slovenstva«. V svojem literarnem opusu je ustvaril vrsto člankov, črtic, povesti in romanov, nekatere že pred vojno, druge v emigraciji, nekaj zadnjih pa po vrnitvi v domovino. To svojo izredno »literarno strast« je stavil na voljo slovenskemu zdomstvu, kjer je delal noč in dan za ohranjanje in rast slovenske misli v svobodi in ljubezni.

Dragemu prijatelju Zorku iz srca izrekamo:

Hvaležni smo ti za vse, kar si nam dal in Bogu, ki ti je to omogočil!. Naj te Vsemogočni ohrani še mnoga leta!

Jože Rant

Odmevi

Mladi slovenski znanstvenik dr. Matija Ogrin je ob koncu meseca oktobra napravil kratek obisk v Argentini in izrabil čas za razgovore z nekaterimi Slovenci v tej deželi. Po svojem povratku je napisal pričujoči članek z analizo in razmišljanjem o aktualnem položaju slovenske skupnosti ter njenem odnosu do matične Slovenije za objavo v tedniku Družina, obenem pa ga ponudil tudi SKA za sočasno objavo, kar smo z veseljem sprejeli.

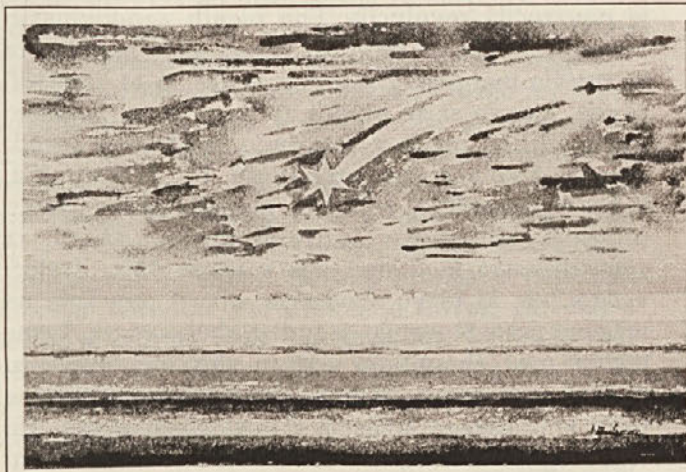
SLOVENSTVO V ARGENTINI IN NALOGE ZGODOVINE

Med Slovenci v Argentini so številni potomci ekonomskih emigrantov iz časa pred drugo svetovno vojno. Toda slovensko skupnost, ki je do danes ohranila slovenski jezik, kulturna izročila, zgodovinski spomin in nenazadnje vero svojih staršev – to skupnost je v Argentini ustvarila slovenska povojna politična emigracija.

Ti ljudje in njihovi potomci so del slovenskega naroda v posebnem, poudarjenem pomenu besede. Potem, ko so preživeli potop revolucije in za las ušli smrti, so skozi več kot pol stoletja v težavah tujega okolja slovenstvo ne le ohranili, marveč v njem razvili bogato umetniško ustvarjalnost, razvejano kulturno in izobraževalno dejavnost, politično javno delo, socialno pomoč, šport, družabnost itn. V desetletjih izgnanstva in ločenosti od matičnega zaledja so v svojih ustanovah ustvarili celotno slovensko družbo v malem. Ko sem nedavno obiskal Buenos Aires – žal ne tudi drugih slovenskih središč – in neposredno doživel to "Slovenijo v malem", se mi je nenehno vsiljevala misel, kaj vse bi Slovenija lahko bila, če bi živela iz takega duha kot Slovenci v Argentini. Kar sem videl, je bilo kakor možnost neke druge Slovenije, ki je v domovini ne poznamo. Kaj vse žrtvujejo številne mlade družine že s tem, da ob sobotah (!) pošiljajo otroke v slovenske šole k pouku o jeziku, slovenski literaturi in zgodovini – namesto da bi šla družina na izlet ali ostala doma. Koliko zrelosti je med temi

mladimi v primeri z mladino v Ljubljani! Koliko truda in žrtev so ti ljudje doprinesli za dejavnost slovenskih domov in drugih ustanov, zlasti pedagoških; koliko sožitja med različnimi rodovi, ki sodelujejo v ohranjanju skupnosti; koliko veziva med tako različnimi osebami v plemenitem prizadevanju k enotnemu cilju! Vsak od teh, ki so leta ali desetletja svojega dela posvetili slovenski skupnosti, je osebna priča enotnosti, ki v človeku povezuje individualno, narodno in univerzalno. Koliko je v teh ljudeh zaupanja v smiselnost človeškega prizadevanja v zgodovini; koliko vere v enotnost med tukajšnjim in večnim življenjem, vere, iz katere prejema tudi delo za narodno skupnost svoj globoki smisel!

Slovenska skupnost v Argentini pozna kajpada tudi svoje stiske, utrujenost in odhod posameznih članov v argentinski svet. Zvestoba narodni zavesti terja ogromne žrtve, ki si jih od tu ne moremo niti predstavljati. Toda kar so slovenski politični emigranti in njihovi potomci v Argentini ustvarili, je kakor druga možnost tega, kar bi Slovenija lahko bila, a ni. Svojega slovenskega talenta vere in kulture ti ljudje po tragediji, ki so jo preživeli, in v težavah argentinskega okolja niso zakopali, marveč so ga pomnožili. Njihovega zgleda slovenska javnost doma ne pozna in ne ceni ker še ni bistveno spremenila svojega odnosa do zgodovine, ki je te ljudi pahnila v svet. Slepa je za veličino njihove usode. A vsaj katoličani v Sloveniji bi jo morali razumeti! To, kar nekateri dobronamerno, a s kancem nerazumevanja imenujejo argentinski čudež, je še kako mogoče razumeti na ozadju skrivnosti, ki spremlja njihovo pot. Ta skrivnost je veliko zlo, neizrekljiva smrt, ki je prišla nanje in na njihove bližnje s komunistično revolucijo. Neizrekljiva smrt, smrt desetisočev, grozovita in nepojmljiva. Na ozadju te strašne teme je zrasla v teh ljudeh resnično živa vera v Boga, v njegovo previdnost in gospostvo, v Boga kot večno življenje, v katerem je ohranjeno vsako človeško bitje. In ta osebna vera je zaobjela vso njihovo strašno izkušnjo zgodovine, vse zlo revolucije, trpljenje bega in brezdomstva, katastrofo ob razsulu njihovega življenjskega sveta, in nazadnje nepojmljivo smrt njihovih bližnjih. Vse to je njihova vera dvignila daleč onkraj obupa, daleč onkraj smrti in pozabe, in iz tega velikega spoja upanja in bolečine,

Ivan Bukovec: BOŽIČNA ZVEZDA

SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA

želi vsem svojim članom, sodelavcem

in prijateljem mnogo zdravja,

uspehov, miru in božjega blagoslova

za letošnji božič in novo leto 2002.

ki ga je vsak od njih nosil v svojem srcu, se je porodila neizmerna ustvarjalnost, delavnost in požrtvovalnost. Le tako je mogoče razumeti moči, ki so gnale cvet te skupnosti v prvih desetletjih in iz katerih poteka njen utrip še danes. Smrt je segla tem ljudem v globine duše. Ob veri v Boga, ki je življenje samo, se je ob spominu na to smrt pomnožilo širono življenje, kulturno in politično, pedagoško in socialno, v ustanovah in družinah. Še zlasti v družinah, te so ga zares hotele sprejemati!

Slovenska skupnost v Argentini se tudi dandanes spopada z vrsto težav. Ena hujših je žal v posledicah odnosa samostojne slovenske države in civilne javnosti do slovenske politične emigracije. Ta odnos še vedno ni utemeljen v njeni resnični podobi. Zato slovenska javnost večidel ne more oceniti vrednosti, ki jo naše zdomstvo pomeni za slovenstvo v narodnostnem in kulturnem pogledu. Še huje, javnost se ne pozanima niti za resnično zgodovinsko vlogo teh, ki so odšli, ker ne želi spremeniti svoje izkrivljene podobe o njih. Naše zdomstvo zato še vedno ni splošno sprejeto in spoštovano kot enakovreden, časten del slovenstva. Komaj nekaj nad tisoč Slovencev v Argentini je denimo uspelo premagati ovire in dobiti slovensko državljanstvo ter volilno pravico. Zdi se, da je prav to nesprejemanje naše države zadalo slovenskim zdomcem po svetu hujši udarec, kakor poprej desetletja popolne odrezanosti od domovine.

Toda mrtvilo, ki vlada v odnosu slovenske družbe do zdomstva, je v resnici le del mrtvila, ki vlada naši lastni družbi in njenemu odnosu do slovenstva, še zlasti do etičnih in religioznih vrednot, ki so razvoj slovenske zavesti sploh omogočile. To mrtvilo ali kriza se izraža na različne načine, med najbolj otipljivimi pa je padanje rodnosti med Slovenci. Po najnovejših raziskavah (Delo, 21. 11. 01) bo upadanje prebivalstva že čez nekaj let takšno, da bomo morali sprejeti v Slovenijo vsako leto 10.000 tujcev. Čez petdeset let bo Slovencev samo še milijon! Med nami pa bodo stotisoči tujcev. Ti bodo prihajali iz daljnih dežel in se v našo jezikovno in duhovno kulturo ne bodo vključili. Ta alarmantna perspektiva terja zelo resen premislek. Kar zadeva zdomstvo, je skrajni čas, da zares spremenimo odnos do slovenskih izseljencev. Tudi če pustimo vnmear vse zgodovinske, kulturne, etične in verske razloge, bi si morala slovenska država prizadevati

Knjige

ki so jih izdali naši člani

Dr. Silvin in Maidi Eiletz: »ZGODOVINA NEKE KOLABORACIJE – BOLJŠEVIKI IN NEMCI 1914 – 1918«, Mohorjeva družba Celovec 2001, 368 strani. O tej knjigi objavljamo v letošnjem Meddobju št. 3-4 oceno dr. Jožeta Ranta.

Marija Rus

DVE SMRTI NA TUJEM

(France Papež - 1. maja 1996 Buenos Aires
Jože Osana - 21. dec. 1996 Toronto)

(ob peti obletnici smrti dveh prijateljev posveča to pesem rojakom pod Južnim križem)

*Kadar nekje na tujem, pod zvezdami Južnega križa,
v pljuskanju Velikih jezer, zastane slovensko srce,
duša hiti v domovino pozdravit domače in znance:
malo jih je, ostali pa je ne poznajo ...*

*Spet je na tujem! Pa se požene nad zemljo domačo,
v krožnico bolečine, tam je končno pri svojih!
Skupaj bodo jokali, molili, molili, jokali:
nad domovino kjer je spomin prešel v drevesa,
a zgodovina v cerkvice bele po gričih ...*

*Spodaj pa se rojaki kar naprej čudijo:
Čudežno sončno zelenje treh majskih dni!
Pravljичni prvi sneg za sveti večer!*

za vračanje zdomcev že zato, da bi vsaj nekoliko zmanjšala velik priliv beguncev iz daljnih kultur, ki bodo vsekakor povzročili spremembe, nepredvidljive za obstoj slovenskega naroda. Že čisto "sebični" razlogi terjajo, da bi država s posebnim programom pomoči spodbujala zdomce k vrnitvi, njihove potomce pa k težavni, tvegani selitvi v deželo prednikov. Takšne programe že dolgo imajo Irska, Poljska, Španija idr. Svoje ljudi cenijo, zato jih prosijo, naj se vrnejo. Tudi Slovenci se ne bodo vračali, če jih ne bomo prosili.

Toda vsaj tako pomembni so tudi kulturno-zgodovinski, etični in religiozni razlogi. Če bi se slovenski politični emigranti in njihovi potomci začeli organizirano vračati v večjem številu, bi bil to, prvič, vsaj majhen korak k izravnavi razkola, ki ga je povzročila revolucija. Ena njenih zgodovinskih posledic izgon in ločenost celega dela naroda bi se pričela manjšati. Drugič: ti ljudje, ki bi zapustili okolje, kjer so si že uredili življenje in se poklicno uveljavili, bi prišli v Slovenijo predvsem zaradi izjemno žive narodne pripadnosti. Bili bi živ zgled, kako je mogoče v velikem, globaliziranem svetu ohraniti slovensko individualnost, živeti iz svetovljanstva in domoljubja v istem dihu. Tretjič: večina teh, ki bi jih slovenska zavest popeljala na težavno pot v Slovenijo, je tudi globoko verna. Tesne bližine med ohranitvijo vere in narodne zavesti tu ni moč spregledati. Njihove družine so svojevrstne priče krščanskega življenja v poganskem svetu. Vsi trije argumenti, zgodovinsko-etični, narodnostni

Marija Rus

G A L E B I

Skoz drobno sito trzajočih kril
sejejo sončno radost, dar življenja,
dviga jih vzgon načrtov, hrepenenja,
padajo v brezno dvomov in noči.

Zvečer, ko sončna obla se spusti
k obzorju, v pas modrikaste sivine,
en sam Galeb skrivnostno se izvije
iz keliha žarečega krvi.

V višini jadra v mračno vzhodno stran,
tja, kamor se odsev krvi izliva,
proti svetlobi gledan je teman,

a z bližanjem svetlil izgled dobiva;
ko mi je večnost skozenj dojemljiva
se čisto bel spusti na mojo dlan.

Rojakom pod Južnim križem
Marija Rus

in verski, terjajo, da katoličani prisluhneju klicu resničnosti, ki terja odločitev. Porečejo, da bi morala to prevzeti država. Res. Toda naša država, kakršna je sedaj, je v nekaterih pogledih, četudi v "tretjem kolenu", dedinja revolucije, česar demokratične stranke niso videli in spremenile. Zato se te naloge ne bo lotila. In vendar potreba po zmanjšanju ločenosti med deli slovenstva jasno stoji pred nami. Tako zaradi pravičnosti do preteklosti kakor zaradi golega preživetja v bližnji prihodnosti. Zgodovinska naloga je tu. Toda kdo jo bo vzel nase?

Slovinci smo dolgo živeli v za nas nesrečnih, nemogočih državah, ki so razvoj slovenskega naroda oteževale. In pogosto se je zgodilo, da je nekatere zgodovinsko pomembne stvari, ki bi jih te države morale storiti, a jih niso, storila za Slovence Cerkev. To velja tako za obrambo narodne zavesti, opismenjevanje ljudstva in razvoj slovenskega šolstva vse od Slomška naprej kakor za njeno narodno-povezovalno vlogo v desetletjih zamejstva in zdomstva. V nekaterih zgodovinskih pomembnih rečeh je Cerkev v preteklih stoletjih Slovincem hvalevredno doprinesla, česar ni hotela država. Upati je, da bo tudi v primeru slovenskega zdomstva tako. Nadnaravni apostolat Cerkve poteka v naravnih danostih narodov. Pot Cerkve je človek, človekova pot pa je Kristus, pravi naš Sveti oče. Lahko bi tudi rekli: pot slovenske Cerkve je slovenski človek; in ta si bo mogel svojo pot h Kristusu poiskati le znotraj slovenstva.

Matija Ogrin

Dejavnost naših članov

izven okvira SKA

LIKOVNIKI

Marjan Grum:

Od 11. novembra do 9. decembra 2001 je razstavljal svoja dela v lastnem muzeju "Conventillo" v okraju Boca. Retrospektivna razstava imenovana "Luz, color y movimiento" je vkjučila, slikarstvo, kiparstvo in instalacije.

Helena Klemenc:

Meseca avgusta 2001 je v Salón Inauguración "La Casa del Arte" v Haedu, (Provincija Buenos Aires), bila deležna 3. nagrade za slikarstvo.

Komisija letnega salona Ciencias Económicas v Buenos Airesu ji je podelila pohvalo za slikarstvo, oktobra 2001.

Veronika Šparhaki:

V "Salón Primavera", Villa Ballester, je bila deležna prve nagrade za slikarstvo v mesecu oktobru 2001, 3. decembra 2001, ji je pa Društvo Argentinskih Likovnih Umetnikov podelilo Pohvalo za slikarstvo v Salonu Pequeño Formato.

Sodelovala je tudi v skupinski razstavi v Sheraton Pilar od 2. do 14. oktobra 2001. (Organizirala fakulteta arhitekture Moronske Univerze).

Andrejka Dolinar:

Razstave:

Nadaljevala je s potujočo razstavo po Čilu s pokroviteljstvom Argentinskega Ministrstva za zunanje zadeve, argentinskih konzulatov v Valparaísu in Puerto Montt (Čile), Društva argen-

Obletnice

MARJAN MAROLT - obletnici

21. jan. 2002 bo poteklo 100 let od rojstva in 30. obletnica smrti (11.1.1972) ustanovnega člana SKA in profesorja na Umetniški šoli Marijana Marolta. SKA pripravlja v prvih mesecih prihodnjega leta prireditve v počastitev spomina temu našemu nepozabnemu kulturniku, v Meddobju pa bomo objavili diplomsko nalogo Terese Kores o Marjanu Maroltu kot umetnostnem zgodovinarju.

tinskih likovnih umetnikov, Moronske Občine in Društva moronskh likovnikov.

Skupaj z argentinsko slikarko Elgo Botto sta razstavili v mesecu avgustu 2001 v Galeriji Bosque Nativo v Puerto Montt, Čile.

Sodelovala je v skupinski razstavi v Fundación Mecenas de Belgrano v Buenos Airesu z grafikami in z "libro de artista", septembra 2001. Sodelovala je tudi v skupinski razstavi v Sheraton Pilar od 2. do 14. oktobra 2001. (Organizirala fakulteta arhitekture Moronske Univerze).

Istega meseca je sodelovala z grafikami (linorezi) v 2. Bienali grafike Xylon v Narodnem muzeju grafike v Buenos Airesu (Museo Nacional del Grabado).

Priznanja:

Komisija društva argentinskih likovnih umetnikov (Soc. Arg. de Artistas Plásticos) ji je 5. septembra 2001, podelila prvo častno pohvalo za slikarstvo.

Galerija Loft Espacio Alfa ji je podelila 1. oktobra 2001 tretjo nagrado za slikarstvo.

V "Salonu Primavera" v Villa Ballester je dobila tretjo nagrado za grafiko (linorez) oktobra 2001, v galeriji Artelite v Buenos Airesu pa drugo nagrado za grafiko meseca novembra 2001.

Dobila je tudi pohvalo za slikarstvo v Salonu Pequeño Formato arg. društva likovnih umetnikov 3. decembra 2001.

Erika L. Poglajen - prevedel Branko Rebozov

TA BOLEČINA

*Želela bi iti nekega jutra
na zasnežene planine;
iti in vzpenjati se po strmini,
naužiti se svežega zraka,
duhtenja po travi,
dišanja po divjih rožah,
vonj mehki po zemlji.
Zamižati in začutiti božanje sonca,
nič drugega čuti kot frfotanje metuljev,
plahutanje ptic,
toplenje ledu,
šelest suhega listja,
spev vetra,
žuborenje potoka,
vode, ki se zlivajo v narave poljub.
Želela bi pozabiti na stensko mrzлото bolniške sobane,
na grozen red na ozkem hodniku,
na vonj po krvi in vsakokratni sokrovi,
na vozle v grlu
in na pričakovano nujo po bruhanju.
Želela bi pozabiti, pa ne morem.
Ta bolečina je del mene,
enaka kot hrepenenje iti na pot
v višine, med divje rože.*

Vladimir Kos

SPOVED POD VEČER JESENI V GORAH

*Ali se staram, jesen?
Ker že vztrajno strunam, čez srce napetim,
molčim.*

*Zora je davi razkrila nad gmajno lice,
z oranžnim očitkom oči.*

*Zrla je vame s smehljajem nekaznim,
da so mi strune vzdrhte pred njo.*

*Kot da ni pesem več bivanja praznik,
meril sem dneve,
kot meri se snov.*

*Ni še prepozno, jesen, zaorati?
»Nikdar ni pozno za srčni teren«,
v Pismu Duha se učim znova brati
(Nanj se razliva svetloba meglenk).*

GLASBENIKI

Bernarda Fink Inzko

Članica SKA mezzosopranistka Bernarda Fink je uveljavljena osebnost v širokem glasbenem svetu. K sodelovanju jo vabijo najpomembnejši dirigenti in ugledne glasbene ustanove. Kritiki jo ocenjujejo kot pevko visoko izšolanega glasu in izredne izrazne sposobnosti. Dirigent René Jakobs pravi, da jo šteje med najboljše njemu znane pevke na svetu. Še posebej pa pri njej ceni, da je v poklicnem uveljavljanju udružana in ne išče slave za vsako ceno. Spominja tudi, da mnogo nastopa na dobrodelnih koncertih, noče pa tega razglašati.

Čeprav se je uveljavljala v zadnjih letih pretežno s staro glasbo, jo spoznavajo vedno bolj tudi v klasičnem, romantičnem in tudi modernem ter sodobnem repertoarju.

Panorama nastopov Bernarde Fink je obširna, tako da omenimo le nekaj najpomembnejših iz zadnjih mesecev.

Predvsem rada nastopa na večerih samospevov, samostojno in v sklopu festivalov. Med drugim se je samostojno predstavila v Londonu v Wigmore Hall, v pariškem Théâtre des Champs Elysées in skupaj z bratom Markom v dvorani fresk v Vetrinju. Sodelovala je pri festivalih Sarajevska zima, Praška

NASMEHNI SE, NOVEMBER SIVI!

Na zid november zgodnji se naslanja,
me glé solzà zastirajo mu vid.

Kot da je božja njiva konec sanj,
in tistim, ki živijo še - zavida.

Ne jokaj se, november! Duh človekov
ni iz snovi, nikoli ne umre!

In Božji Sin je zanj podpisal ček,
s krvjo podpisal kapital - Nebesa.

Če svet bi bil edino stanovanje,
bi bil podoben - umobolnici.

Čim bolj smo umni, bolj smo polni sanj.
Nasmehni se v meglò, november sivi!

Vladimir Kos

(s priručniku pozdravov, posebno: Eilfry, z zgodnjimi študentimi čestitkami,
in z zahvalo za nič in glas, kadar ne jima povetijo rari štenilke.)

pomlad in pri festivalu stare glasbe v Innsbrucku ter v Montreauxu in v Santiagu de Compostela. Na mednarodnem festivalu v Brežicah je pela tudi z bratom Markom.

V Parizu je sodelovala v Mozartovi operi *Così fan tutte*. Udeležila se je tudi turneje v Avstraliji, kjer je v raznih mestih izvajala skladbe Vivaldija in Bacha. Na evropski turneji je pela v Gluckovi operi *Orfej* in jo posnela za ploščo, na drugi turneji pa je samostojno nastopala z Wagnerjevimi pesmimi.

Razen s koncertnih in opernih odrov po svetu jo je mogoče poslušati na raznih slovenskih slavnostih in priložnostnih prireditvah.

O njenih izdanih ploščah smo poročali v prejšnjih številkah. V zadnjem času je posnela še Contijeve kantate, Schumannove samospeve in samospeve španskih avtorjev, z bratom Markom pa je izvedla za ploščo motete Isaaca Poscha.

Nazadnje je nastopala v Nemčiji, Avstriji in na Holandskem s Filharmoničnim orkestrom nizozemskega radia. Izvajali so tretjo simfonijo Gustava Mahlerja.

Bernarda Fink je sporočila, da ima pred seboj te nastope: Berio folk songs v Ljubljani, Mahlerjeve Pesmi potujočega tovariša v zlati dvorani Musikvereina na Dunaju ob tristoletnici Slovenske filharmonije, Cimarosovo opero *Il matrimonio segreto* v

Parizu, z Markom v Kanadi Mahlerjev *Dečkov čudežni rog*, Beethovnov *Missa solemnis* z Berlinskimi filharmoniki in samospeve pri Schubertiadi v Avstriji.

Dr. Edo Škulj

je uredil obsežno delo (600 strani) o Jakobu Gallusu, katerega 450 letnico rojstva smo praznovali lansko leto z naslovom *Clare vir* (založba Družina).

Na ZRC SAZU pa je izšla zbirka v rokopisu ohranjenih skladb istega skladatelja, katere je prepisal dr. Edo Škulj.

Kulturni večeri

VIII.

11. avgusta 2001 Umetniški večer kot zaključek gledališkega seminarja pod vodstvom Toneta Kuntnerja, v veliki dvorani Slovenske hiše. Spored je obsegal dvoje zvrsti dramske umetnosti: recital »Iz slovenske poezije« z izredno bogatim izborom slovenske poezije, ki so jo podajali naši mladi gledališčniki v režiji Boštjana Modica in Štefana Godca, ter nato dramska predstava Linhartove komedije »Županova Micka«, v režiji Dominika Oblaka. Oboje predstav je bilo izdelanih v okviru omenjenega gledališkega seminarja, v umetniški odbelavi in nadzorstvu igralca in pesnika Toneta Kuntnerja. Predstava je imela izredno dober uspeh in je pred polno zasedeno dvorano doživela močen aplavz.

IX.

29. septembra 2001 koncert vokalnega zbora Niños y jóvenes cantores de Bariloche in instrumentalne skupine Camerata Navitalis.

V veliki dvorani Slovenske hiše v Buenos Airesu smo doživeli spet izreden umetniški obisk mednarodno priznanega zbora iz argentinskega juga, ki ga že leta vodi in dirigira prof. Andrej Jan iz Bariloč. Štirideset mladih pevcev in šestnajst instrumentistov nas je obdarilo z bogatim repertoarjem: 5 Gallusovih skladb, eno od Mateo Flecha in eno od Carlosa Guastavina. Nato pa so nam predstavili Johann Michael Haydnov Requiem za soliste, zbor in orkester. Večer, ki je bil eden najpomembnejših kulturnih dogodkov letošnje sezone, je občinstvo nagradilo z bučnim odobravanjem.

X.

6. oktobra 2001 predavanje mons. dr. Mirka Gogala z naslovom »Dialog med kulturami, za civilizacijo ljubezni in miru«. Naslov predavanja odgovarja naslovu papeževe poslanice, katero je predavatelj razčlenil in primerjal z našimi slovenskimi razmerami. Celoten tekst zanimivega predavanja bomo objavili v Meddobju št.1-2 v prihodnjem letu.

XI.

22. septembra 2001 razstava slikarja Andreja Makeka v mali dvorani Slovenske hiše. Razstavo je odprla prof. Andrejka Dolinar Hrovat, ki je pozdravila umetnika in mu dala besedo, ker je sam želel govoriti o svojih slikah. Večina teh je bilo akvarelov, nekateri tudi akrili in pasteli. Tematika je bila, kot po navadi pri Makeku, gorniška, torej iz bariloške okolice.

XII.

13. oktobra 2001 predavanje mag. Rozine Švent. Predavateljica je znana raziskovalka na etnološkem področju in se bavi predvsem z literaturo slovenskega zdomstva. Pri Narodni in Univerzitetni knjižnici deluje kot Vodja retrospektivne bibliografije in je v stalnih stikih z mnogimi zdomskimi kulturiki, s katerimi sodeluje na raznih področjih. Trenutno se bavi z arhivistiko in je bilo njeno predavanje osredotočeno v to temo. Naslov njenega predavanja je bil »Slovenska prisotnost v svetu in doma«. Poleg tega predavanja je gospa Švent vzpostavila različne stike v zvezi z arhivi naših kulturnih delavcev v Argentini.

XIII.

31. oktobra 2001 predavanje Marka Pogačnika, pod naslovom »Slovenski grb in njegova simboličnost«. Predavatelj je v Sloveniji in tudi drugod po Evropi znan kot kipar in geomantik. Eden od njegovih zanimivih posegov v tej stroki je bil njegova zamisel slovenskega grba, ki ga je sprejel slovenski parlament. Predavatelj je v zanimivem slogu podal razlago geomantične stroke, ki jo je občinstvo pazljivo poslušalo in ob koncu poseglo z njim v daljši razgovor.

Novi člani

26. septembra 2001 je bila povabljen med ustvarjalno članstvo SKA v Literarnem odseku v Ljubljani živeča profesorica, prevajalka in predavateljica in naša dolgoletna predstavica v Sloveniji, gospa **Pavlinka Korošec Kocmur**.

20. decembra 2001 je bil povabljen med ustvarjalne člane SKA v Filozofskem odseku na Dunaju živeči filozof, psihoterapevt in zgodovinar **dr. Silvin Eiletz**, avtor letos izšle knjige »Zgodovina neke kolaboracije: boljševiki in Nemci 1914-1918«, ki jo je izdal v soavtorstvu s svojo ženo Maida.

Darovali so

Ob obisku Toneta Kuntnerja, za pomoč pri logističnih stroških sta prispevala gospoda M.G. in J.G. približno vsoto U\$S 200,-

Več drugih sodelavcev pa je za isti namen prispevalo z raznimi manjšimi vsotami ali pa z zastonjskim delom.

Gospod B.R. je plačal mecensko naročnino za Meddobje US\$ 100,-

Mecenski dar za stroške oglasov za kulturne večere je daroval gospod M.G. vsoto U\$S 260,-

Vsem dobrotnikom se iz srca zahvaljujemo!

SKLIC na REDNI ZBOR SKA, ki se bo vršil

v soboto 13. aprila 2002 ob 19. uri v mali dvorani Slovenske hiše v Buenos Airesu, z običajnim dnevnim redom: pozdrav, poročila, volitve novega odbora (predsednika, podpredsednika, tajnika, blagajnika in nadzorstva, slučajnosti. Po 9. členu pravil imajo redni člani aktivno in pasivno volilno pravico, podporni člani (prijatelji in naročniki) pa imajo na zboru posvetovalni glas.

S tem obveščamo obojno članstvo in ga vabimo, da najkasneje do 6. aprila 2002 pisno sporoče odboru na sedež ustanove (Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina) morebitne predloge za zbor. Le-te bo zbor odobral pri slučajnostih (8. točka dnevnega reda). Rok za vlaganje kandidatnih list za volitve novega odbora je do 13. aprila 2002 do 17. ure na sedežu ustanove.

Vabimo vse redne člane, ki se zaradi oddaljenosti ali iz kakršnihkoli drugih razlogov zbora ne morejo udeležiti, da pisno pooblaste kakega drugega rednega člana, da jih na zboru v vsem zastopa (13. člen pravil).

Zbor je sklepčen ob nadpolovični udeležbi rednih članov, pol ure po napovedanem času pa ob vsaki udeležbi (13. člen pravil).

Milena Ahčin
Tajnica

Marijan Eiletz
Predsednik

Y.S.C. & CORE CENTRAL	TARIFA REDUCIDA CONCESION 232
	R. P. I. 201682

GLAS je glasilo Slovenske kulturne akcije. GLAS es propiedad de la Acción Cultural Eslovana. Ramón L. Falcón 4158, (1407) Buenos Aires, Argentina. Urejuje ga odbor, pod koordinacijo tajništva. Glavni urednik: Marijan Eiletz. Director: la Comisión directiva bajo la coordinación del secretario. Tisk / Impreso en: Editorial Báraga del Centro Misional Báraga, Colón 2544, (1826) Remedios de Escalada, Buenos Aires, Argentina. Izhajanje GLASA SKA denarno podpira Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije. Vsa nakazila na ime in naslov: Alojzij Rezelj, Ramón L. Falcón 4158, (1407) Buenos Aires, Argentina.